

Vankilayhteistyö Keski-Suomen hyvinvointialueen aikuisten sosiaalipalveluissa

Mitä puheenvuorossa?

- Hyvaks aikuisten sosiaalipalvelut ja vankilayhteistyöprosessista
- Nopsajalka-palvelusta
- Kokemuksia aikuissosiaalityön ja vankiloiden välisestä yhteistyöstä Jyväskylässä
- Lyhytaikaisen vangin tukemisesta
- Vangin tukeminen yhteiskuntaan kiinnittymisessä

Aikuisten sosiaalipalvelut @ Hyvaks

- Aikuisten sosiaalipalvelut jaettu
 - Aikuissosiaalityö ja työllistymistä edistävät palvelut + terveysosiaalityö
 - Aikuisten kuntouttavat sosiaalipalvelut
 - Sosiaali- ja kriisipäivystys
- Keski-Suomen hyvinvointialueella jaettu aikuisen sosiaalipalvelut on jaettu maantieteellisesti itäiseen, läntiseen, pohjoiseen ja keskiseen alueeseen. Lisäksi on kotopa ja työllistymistä edistävät palvelut.
- Jyväskylässä (keskistä aluetta) aikuissosiaalityö on organisoitu maantieteellisesti, aluepohjaisesti sekä sosiaaliohjauksen asiakkaiden että sosiaalityön asiakkaiden osalta
- Sosstt vastaa koko asuinalueensa erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista ja toimii asiakkaiden omatyöntekijänä ja palveluiden koordinoijana
- Palveluina: toimeentulotuki, asumispalvelut, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus, päihdelaitoskuntoutus (Shl mukainen), taloudellisten asioiden hoito (välitystili).

Aikuisten sosiaalipalvelut ja vankilayhteistyö

- Yhteydenotot omaan työntekijään kirjoillaolokunnan mukaan
- Mikäli aiempaa asiakkuutta ei ole, tai työntekijä ei ole tiedossa, yhteys Jyväskylän sosiaaliaseman alkuarviointiin puhelinajalla
- Yhteydenottoja toivotaan ensisijaisesti sähköisesti ja kattavin tiedoin ml. Risen työntekijän yhteystiedot (useita järjestelmiä alueella)
- Mikäli tehdään puhelimitse, kirjataan Shl mukainen yhteydenotto tai huoli-ilmoitus, ja välitetään se sosiaaliohjaajalle tai sosiaalityöntekijälle (jos erityisen tuen tarve)
- Työntekijä arvioi yhteydenoton kiireellisyyden ja kontaktoi vankilaa, sopii yhteistapaamisen (puhelu, teams, käynti Jkl) tilannekartoituksen tekemistä varten (palvelutarpeen arviointi), yms.
- Palvelutarpeen arviointi sosiaalihuoltolain mukaisesti
- Myöntää palvelutarpeen arvioinnin mukaiset palvelut ja koordinoi palveluiden toteuttamista
- Yhteydenottoja tulee käytännössä suoraan myös oman kunnan sosiaaliasemalle, kuntouttavan työtoiminnan sosiaalityöntekijälle ja Nopsajalkaan (yhteistyösopimuksen mukaan)

Nopsajalka - monialainen, matalan kynnyksen liikkuva palvelu

- Monialainen
 - Sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja ja psykiatrinen sairaanhoitaja
 - Käytössä sosiaalihuollon asiakasjärjestelmä ja potilasjärjestelmä
- Matalan kynnyksen
 - Palveluun ohjaututaan ottamalla itse yhteyttä, tai muiden viranomaisten (ml. oma sosti) kautta
 - Helposti lähestyttävä, joustava, kiinnipitävä ja kannatteleva, vähemmän byrokraattinen
- Liikkuva palvelu
 - Kotikäyntejä tai asiakkaan tapaamista hänen ympäristössään tai asiointissa.
 - Viikoittain tavattavissa päiväkeskuksessa ja asumispäivystyksessä
 - Käytännössä asiointissa ja etuuksien hakemisessa avustamista, asuntojen hakemista, motivointia, palveluiden järjestämistä, asiointissa tukemista, kodin laittamista. Tärkeässä osassa myös kuulumisten kysely ja muistuttelu.
- Saattaen vaihtaminen, yhteistyöraamit, Asunto ensin -periaatteet

Nopsajalan palvelun kriteerit

Asunnottomuus, asunnottomuuden uhka, vapautuminen vankilasta asunnottomana tai toistuvat asumisen haasteet, jotka johtuvat siitä, ettei asiakas ole saanut tai kyennyt vastaanottamaan tarvitsemiaan palveluita SEKÄ

- + erityisen tuen tarve: ei pysty hankkimaan tarvitsemiaan sote-palveluita riippuvuuksien, psyykkisten sairauksien tai useiden yhtäaikaisten tuen tarpeen vuoksi,
- + asiakas kykenee ja on halukas yhteistyöhön ja tiiviiseen työskentelyyn
- + tehostetulla työskentelyjaksolla on oletettavasti saavutettavissa myönteistä muutosta asiakkaan tilanteessa

Nopsajalan palvelun myöntäminen perustuu palvelutarpeen arvioon. Palveluun pääsyyn vaikuttaa myös palvelussa kullakin hetkellä käytössä olevat työskentelyresurssit (asiakasmäärä ja kokonaistilanne).

Vankilayhteistyön nykytila ja kehittämistarpeet

Sosiaalityöntekijöiden kuvaamana:

✅ Parhaimmillaan yhteistyö on:

- Ajoissa aloitettua suunnittelua (asuminen, kuntoutus, työtoiminta)
- Prosessi mahdollistaa riittävän arvioinnin ja palveluiden järjestämisen
- Molemminpuolista tiedonsiirtoa
- Selkeä työnjako vankilan ja sosiaalitoimen välillä

⚠️ Haasteita ja hankaluuksia:

- Ei saada tietoa asiakkaan vankeuden alkamisesta
- Asiakasta ei tunneta vankilassa
- Tietoa vankeusajan tapahtumista saa vähän tai ei ollenkaan
- Myöhäinen yhteydenotto – ei ehditä järjestää palveluita
- ”Sossun tehtäväksi jää vaan maksaa jo järjestetyt palvelut”
- Lupauksia palveluista ilman arviointia – tulee pettymyksiä
- Vapautumisen suunnittelu vain vangin kanssa

🎯 Käytännön hyviä juttuja:

- Aikainen tiedonkulku
- Yhteistapaamiset teamsilla, vankilan työntekijä mukana
- Päihdekuntoutus vankeusaikana tosi hyvä
- Asunnonhaku käynnistetty jo tulovaiheessa
- Perusasiat (henkkarit, pankkiasiat) hoidetaan kuntoon heti vankeuden alussa

📌 Kehittämistarpeita:

- Sosiaalityöntekijään yhteys jo vankeuden alkaessa, ei vasta vapautumisen valmistelussa
- Sosiaalityö mukaan vankeusajan suunnitteluun?
- Tavoitettavuuden varmistaminen
- Molemminpuolisen tietämyksen lisääminen
”mitä siellä oikein tapahtuu?”

Lyhytaikaisten vankien tukeminen

⚠ Haaste:

- Ei puhelinta tai vaihtuvat nrot, ei verkkopankkitunnuksia, henkkareita
- Toimeentulo-ongelmat ja etuuksien hakemisen haasteet
- Asunnottomuutta
- Päihde- ja mielenterveysongelmia
- Katkenneita, vahingollisia sosiaalisia suhteita
- Palveluiden ulkopuolella, koska eivät pysty sitoutumaan avun saantiin

⚠ Myös vankilassa jäävät usein työskentelykatveeseen lyhyen vankeustuomion vuoksi

🔧 Mitä tarvitaan sosiaalipalveluissa:

- Helposti saatavilla olevaa tukea ja ohjausta
- Monialaista yhteistyötä
- Yksilöllistä palvelua
- Etsivää ja kiinnipitävää työtettä

✅ Mitä voidaan tehdä vankilassa:

- Sosiaalipalveluiden yhteyden aktivointi (tilannetietojen vaihtaminen) !
- Asuntotilanteen selvittäminen
- Perusetuuksien selvittäminen vapautumista varten
- Tapaamisen sopiminen vapautumisen jälkeiselle ajalle

Erityistä huomioitavaa vankilayhteistyön näkökulmasta

Asunnottomuusongelma - kodittomuus on myös osattomuutta

- ”Sossun pitää järjestää asunto”, ”sosiaalityöntekijä asettui poikkiteloin”
- Asunnottomuus rakenteellisena ilmiönä: asuntopolitiikan vinoumat, sulkeutuneet mahdollisuudet, vuokramarkkinoiden ehtojen kiristyminen
- Resurssien ja välineiden rajallisuus ja säännösten tiukkuus
- Asiakkaan tilanne ja toimintakyky: muiden palveluiden tarjoama tuki siviilissä ja vankeusaikana, ml. asumisen valmiudet
- Ei kenenkään toimijan yksin ratkaistava ongelma, vaan jaetun vastuun rakentamista

Palvelujärjestelmän muutokset

- Tiukka taloustilanne on pakottanut arvioimaan ostopalveluiden hankintamahdollisuuksia (esim. asumispalvelut, kuntouttava työtoiminta, sosiaalihuoltolainmukainen työtoiminta)
- Hyvinvointialueen palvelut vielä muotoutumassa ja palveluiden käyttömahdollisuudet vaihtelevat

Realistinen kiinnittyminen yhteiskuntaan - vankilassa rakennettu silta arjen todellisuuteen - kaksi näkökulmaa

Vangin näkökulma

- Vankilassa syntyy usein toiveikkuutta paremmasta tulevaisuudesta, joskus myös epärealistisia suunnitelmia.
- Yhteistyö ja tiedon jakaminen auttaa luomaan realistisen tilannekuvan ja muutossuunnitelman

Asenne vaikuttaa

- Aktiivinen tiedonhankkija ja yhteistyössä toimiva kumppani mallintaa yhteiskunnassa toimimista rakentavasti.
- Psykoedukaatio ja palvelutuntemus ovat keskeisiä: vangille opetetaan, mitä palvelut ovat, mihin niiden saanti perustuu, miten niihin hakeudutaan ja miten niissä toimitaan

Yhdistävä tavoite: Vahvistetaan toimijuutta ja yhteiskunnallista osallisuutta

- Vanki tarvitsee turvallisen mahdollisuuden tarkastella tilannettaan, ja saada tukea jota pystyy vastaanottamaan
- Henkilöstö toimii sillanrakentajana palvelujärjestelmän ja vangin välillä – mallintaen toimimista palvelujärjestelmässä ja yhteiskunnassa
- Yhteistyö perustuu aktiiviseen tiedon jakamiseen ja vuoropuheluun, ei passiiviseen odottamiseen, oletuksiin ja vaatimuksiin

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyvääarkikaikille